

Witte Donderdag 2026 : Het Bijbels Leerhuis als Tafel van Hoop

Welkom en Inleiding

Welkom op deze eerste viering van de Paasdriedaagse.

We komen hier samen op Witte Donderdag. Een avond van herinnering. Jezus laatste avondmaal. Een avond van breken en delen. Maar ook van zoeken naar nieuwe wegen van solidariteit en gemeenschap.

En laten we ons bij dit zoeken onder de hoede plaatsen van de Ene die we noemen mogen: Vader/Moeder, Mensenbroeder en Inspirerende Geestkracht in ons midden.

Lied: p. 30 Lied van samenkomst

Er is naast witte donderdag, nog een ander thema dat vanavond centraal staat: het bijbels leerhuis.

De Duitse theoloog Karl Rahner zei eens: "De kerk is alleen daar waar de Schriften worden gelezen, uitgelegd en geactualiseerd." Vanavond willen we die kerk zijn. We willen deze viering benaderen als een Bijbels leerhuis. Een plek waar we niet dogmatisch vastzitten aan oude woorden, maar waar we samen zoeken naar wat die woorden in onze tijd, in onze context, betekenen.

Voor sommigen klinkt dat misschien wat vreemd. Maar voor ons is het iets heel concreets geworden. Elke eerste maandag van de maand komen we samen, met een twaalfstal mensen, soms wat meer, soms wat minder. We zitten in de Mantel van Sint Maarten samen rond een tafel met een Bijbel. Soms ook met teksten van mensen die die Bijbel al lang en grondig bestudeerd hebben.

We lezen. We luisteren. We reflecteren. We stellen vragen. Wat betekent dit eigenlijk? Wat zegt dit voor ons leven vandaag? Wat zegt dit voor de wereld waarin wij leven?

En eerlijk: dat gaat niet altijd vanzelf. Soms botsen we op die oude, vreemde woorden. Soms begrijpen we het niet. Soms schuurt de tekst. Soms verschillen we van mening. En ja, soms zijn er ook spanningen, omdat mensen anders denken, anders voelen, anders kijken.

Maar toch... blijven we komen. Omdat er iets gebeurt. Omdat het boeiend blijft om die oude teksten opnieuw te openen. Om ze niet zomaar te laten liggen in het verleden, maar ze weer tot leven te wekken. En heel af en toe gebeurt het: dat zo'n tekst plots een spiegel wordt. Dat die bijbel iets blootlegt of triggert.

Misschien is dat wat bedoeld wordt met Gods Woord. Niet zozeer een vast antwoord. Maar een woord dat gebeurt, tussen mensen, in het zoeken, in het luisteren.

Vanavond willen we dat ook hier laten gebeuren. We leggen de Schrift open. Maar niet alleen dat. We leggen ook onze wereld erbij. Ons leven en onze vragen.

De theoloog Karl Barth zei ooit: "een gelovig mens moet leren leven met in de ene hand de Bijbel en in de andere hand de krant." Omdat geloven nooit losstaat van het leven en omdat Gods verhaal nooit losstaat van onze wereld.

Daarom leggen we vandaag niet alleen de Schrift open, maar ook de werkelijkheid. De verhalen van vandaag. De kranten van deze week. Daarom ligt er een krant vandaag hier als tafelkleed onder de bijbel.

We zingen nu een lied dat hier perfect bij aansluit en dat ook gekozen werd als rode draad doorheen de Paasdriedaagse :

Lied: Open de Schriften van Oudsher (p. 47)

Eerste lezing uit het evangelie van Lucas hoofdstuk 4,

De twaalfjarige Jezus in de tempel

41 Zijn ouders gingen jaarlijks voor het Pesachfeest naar Jeruzalem. 42 Toen Hij twaalf jaar was, maakten ze weer hun gebruikelijke pelgrimstocht. 43 Na afloop van het feest vertrokken ze naar huis, maar Jezus bleef in Jeruzalem achter zonder dat zijn ouders het wisten. 44 In de veronderstelling dat Hij zich bij het reisgezelschap bevond, reisden ze een hele dag voordat ze Hem overal onder hun verwanten en bekenden begonnen te zoeken. 45 Toen ze Hem niet vonden, keerden ze terug naar Jeruzalem om Hem daar te zoeken. 46 Na drie dagen vonden ze Hem in de tempel, waar Hij tussen de leraren zat, terwijl Hij naar hen luisterde en hun vragen stelde. 47 Allen die Hem hoorden stonden versteld van zijn inzicht en zijn antwoorden.

Lied: p. 76 Woorden

Tweede lezing uit 1 Korintiërs 11, 17-26) waar Paulus aan het woord is:

De viering van de maaltijd van de Heer

17 Nu ik u toch aanwijzingen geef: ik kan u niet prijzen om uw samenkomsten. Die doen meer kwaad dan goed. 18 Om te beginnen: ik hoor dat er bij uw samenkomsten in de gemeente verdeeldheid heerst, en tot op zekere hoogte geloof ik dat ook. 19 Het is onvermijdelijk dat er partijvorming onder u is, zodat duidelijk wordt wie van u betrouwbaar is. 20 Maar bij uw samenkomsten is nu geen sprake van een maaltijd van de Heer. 21 Bij de maaltijd die u houdt zorgt iedereen alleen voor zichzelf, zodat de een honger heeft en de ander dronken is. 22 Hebt u soms geen eigen huis waar u kunt eten en drinken? Of veracht u de gemeente van God en wilt u de armen onder u vernederen? Wat moet ik hierover zeggen? Moet ik u soms prijzen? Op dit punt zeker niet!

23 Want wat ik heb ontvangen en aan u heb doorgegeven, gaat terug op de Heer zelf. In de nacht waarin de Heer Jezus werd uitgeleverd nam Hij een brood, 24 sprak het dankgebed uit, brak het brood en zei: 'Dit is mijn lichaam voor jullie. Doe dit, telkens opnieuw, om Mij te gedenken.' 25 Zo nam Hij na de maaltijd ook de beker, en Hij zei: 'Deze beker is het nieuwe verbond, dat door mijn bloed gesloten wordt. Doe dit, telkens als jullie hieruit drinken, om Mij te gedenken.' 26 Dus altijd wanneer u dit brood eet en uit de beker drinkt, verkondigt u de dood van de Heer, totdat Hij komt.

Overdenking:

Lied: p. 48 Boek jij bent geleefd (Is dit gekend? Anders via laptop?)

Vrije voorbeden: accl p. 85 Ubi caritas et amor

PP en mandje

Dan gaan we nu over naar de Tafeldienst, een belangrijk gegeven, want met Witte Donderdag herdenken we dat Jezus zelf ons opriep om hem te gedenken in de tekens van gebroken brood en wijn. Door samen brood en beker te delen symboliseren we onze samenhang en solidariteit.

Tafelgebed nr 14

Delen van Brood en Beker

Onze Vader die in de hemel zijt : p. 83 (bovenaan)

Bezinningstekst : **Dabar: Woord, Daad en Verhaal**

Wij lezen de bijbel niet om te weten, maar om te doen.
Het Hebreeuwse woord Dabar leert het ons: Woord is daad.
Woord is geschiedenis die begint.

Wij zitten niet met gesloten ogen, maar met open blik op de wereld.
Wij zien de barsten in de samenleving,
de rasch'a van onrecht en de tsaddik van integriteit.

Wij zijn geen papegaaien die de Schrift gedachteloos napraten, maar schrijvers van onze eigen tijd.
Wij maken de Bijbel mee, hier, nu, op het zoekend lijf geschreven.

Aan deze tafel braken we het brood,
en rond de tafel van een bijbels leerhuis breken we de stilte.
We luisteren naar elkaars verhaal, om elkaar overeind te houden.
Want alleen samen, in de moeizame weg van de democratie van het leerhuis, kunnen we de nacht van deze tijd doorstaan.
Er is een weg die gegaan kan worden.
Samen. Niet alleen.
Want dat is Witte Donderdag: een samenkomst van een gemeenschap.
Amen

Vredeswens: Vrede zij met u, niet als een cliché, maar als een opdracht om te werken aan een wereld waar niemand meer uit de boot valt. Willen we aan elkaar een teken geven dat we die kracht tot vrede willen delen met elkaar.

Slotlied: p. 32 Ik zoek de plaats

Zegen en zending

God, Bron van alle leven, Wij danken U voor dit moment van samenkomst.

Wij hebben geproefd van het brood en van het woord.

We gaan nu uiteen, terug naar het leven van elke dag. Naar de wereld zoals ze is.

Laten we iets meenemen van wat hier gebeurde:

Een woord. Een gebaar. Een spoor van hoop.

Laat ons blijven zoeken, zoals in een leerhuis;

Blijven delen, zoals aan deze tafel.

En laat ons zo gaan, met open ogen voor de wereld,

met aandacht voor wie naast ons staan,

met de bereidheid om kleine goedheid te doen.

Moge de Ene, die zich soms laat vermoeden

in woorden en in daden,

in breken en in delen,

ons zegenen en behoeden,

ons licht geven op onze weg,

en ons de kracht schenken om zelf tot zegen te zijn.

Amen.

Overdenking :

Overdenking.

“Open de Schriften van oudsher...” We zongen het daarnet. Het zijn woorden van toen, woorden van ver. Maar misschien zijn het eigenlijk woorden die vandaag opnieuw open willen gaan.

De Schrift begint pas echt te spreken wanneer ze gelezen wordt midden in het leven van vandaag, in de werkelijkheid waarin wij staan, met alles wat ons raakt en beweegt.

Precies dat is wat we proberen in een bijbels leerhuis. We komen samen, we lezen, we luisteren, we stellen vragen. Niet om snel sluitende antwoorden te vinden, maar om te blijven zoeken. We proberen die oude teksten te verstaan in hun eigen tijd, maar ook in de onze. We lezen ze niet letterlijk, alsof alles een keer voor altijd vastligt. We lezen ze samen, in gesprek.

Dat zien we eigenlijk al bij Jezus zelf. In het evangelie volgens Lucas treffen we hem als kind aan in de tempel. Hij zit te midden van de schriftgeleerden. Hij luistert, hij stelt vragen, hij gaat het gesprek aan. Hij leert de Schrift kennen niet als een gesloten boek met vaste regels, maar als een levende dialoog. Een leerhuis, zou je kunnen zeggen. En precies zo moeten ook wij lezen.

Neem bijvoorbeeld het scheppingsverhaal uit Genesis. Eeuwenlang hebben mensen daaruit afgeleid dat de mens geroepen is om te heersen over de aarde. Maar als je de historische context erbij pakt, ontdek je iets anders. Dit verhaal ontstond in een tijd waarin mensen zich speelbal voelden van angstaanjagende machten en grillige goden, tijdens de Babylonische ballingschap. En dan klinkt de radicale boodschap: nee. De mens is geen slaaf van de goden, hij heeft waardigheid. Hij is geschapen naar het beeld van God. Vandaag horen wij dat opnieuw, maar misschien op een andere toon. Vandaag horen we misschien: de mens is niet geroepen om te overheersen, maar om zorg te dragen. Om te bewaren. Om ruimte te maken voor leven. De beweging blijft dezelfde, maar de betekenis groeit mee met de tijd.

Hetzelfde gebeurt bij wat wij vanavond viëren. De woorden van de tafel: "Dit is mijn lichaam." "Dit is mijn bloed." "Dit is het nieuwe verbond." Ook die woorden komen ergens vandaan. Wanneer Jezus spreekt over een nieuw verbond, klinkt daarin de stem door van de profeet Jeremia. Ook weer een belofte uit een tijd van diepe crisis: er zal een nieuw verbond komen, niet langer gegrift in stenen tafelen, maar geschreven in het hart van mensen. Een verbond van vergeving, van verbondenheid, van toekomst. En Jezus neemt die woorden op, aan tafel, ook weer in gevaarlijke tijden, in een kwetsbaar moment. Hij breekt brood, hij deelt de beker, en hij zegt eigenlijk: dit gebeurt hier, dit begint hier. In een leven dat gedeeld wordt, in liefde die zich weggeeft.

Maar daar houdt het niet op. Zijn leerlingen hebben die woorden opnieuw moeten verstaan. Na zijn dood. Na alles wat gebeurd was. Ze hebben gezocht naar de betekenis. En zo horen we bij Paulus van Tarsus, in zijn eerste brief aan de Korintiërs, hoe die woorden worden doorgegeven. Niet als een letterlijke herhaling, maar als een levende traditie. Als iets dat moet gebeuren. En toch gaat het daar mis. Mensen komen samen, maar ze delen niet. De ene heeft genoeg, de andere blijft tekortkomen. En Paulus zegt scherp: zo kan het niet. Want deze tafel is geen plaats voor individuen die alleen met zichzelf bezig zijn. Deze tafel vormt een gemeenschap.

Misschien raakt dit aan iets wat ons vandaag de dag heel vertrouwd voorkomt. Iemand uit een leerhuis verwoordde het zo treffend: er is een fundamenteel verschil tussen een individu en een persoon. Een individu leeft vanuit het "ik", gericht op eigen behoeften en eigen ruimte. Maar een persoon bestaat pas in relatie, gericht op de ander, geworteld in verbondenheid. En misschien is het precies dat wat vandaag zo onder druk staat. Dat mensen zich terugplooiën op zichzelf, dat verbanden versnipperen. Maar de Bijbel, en het leven van Jezus, wijzen een andere weg.

Witte Donderdag is zo'n moment waarop die weg opnieuw zichtbaar wordt. Hier worden woorden gesproken. Maar woorden zijn niet genoeg. In de Bijbelse traditie betekent het woord voor "woord" – dabar – altijd ook: daad. Wat gezegd wordt, wil gedaan worden. Wat gevierd wordt, wil geleefd worden. Daarom breken we brood, daarom delen we de beker.

Niet louter als een herinnering aan wat ooit was, maar als een opdracht voor wat nu komen moet: word gemeenschap. Leef verbonden. Deel wat je hebt.

En dat stopt niet binnen deze muren. Het reikt verder. Naar onze wereld, naar mensen dichtbij en veraf. Naar plaatsen waar leven kwetsbaar is en hoop broos. Zoals in Haïti, in Oost-Congo, in Peru, in Palestina. Waar mensen, vaak onder onmenselijke omstandigheden, blijven zoeken naar waardigheid, naar recht, naar toekomst. Daar wordt zichtbaar wat het werkelijk betekent om gemeenschap te zijn. Niet als abstract ideaal, maar als concrete geste van naastenliefde en rechtvaardigheid.

Misschien is dat uiteindelijk geloven. Niet dat we alles begrijpen. Niet dat we altijd de juiste woorden vinden. Maar dat we, met vallen en opstaan, blijven zoeken hoe oude woorden vlees en bloed kunnen worden vandaag.

“Open de Schriften van oudsher...”

Moge het gebeuren. Dat ze opengaan. Dat ze spreken.

Dat ze ons veranderen. En dat wij, hier en nu, een stukje van dat nieuwe verbond mogen worden.

Niet vergeten:

Liedjes doorsturen naar Lieve V
Sleutel (bij Ignace) V
kerk op tijd opwarmen / 10 op voorhand afzetten
Geluidstelsel laten opladen

Brood meebrengen (ook voor Goede vrijdag al) / plank en mes/schaar servetten
Krant mee nemen (decor)
De revolutiekrant? / Affiche Broederlijk Delen
Bloemetje??
Teksten kopiëren en meenemen.